

Diergezondheid en voer horen bij elkaar

Sinds decennia zijn de verantwoordelijkheden gescheiden: de diergezondheid is het domein van de dierenarts en de voerleverancier adviseert over het veevoer. “Die scheidslijn moet verdwijnen”, vindt Wim Beeks, directeur van Alltech Nederland. Hij ziet een belangrijke oplossing voor het antibioticumvraagstuk in de samenwerking tussen dierenarts en voeradviseur.

GEESJE ROTGERS

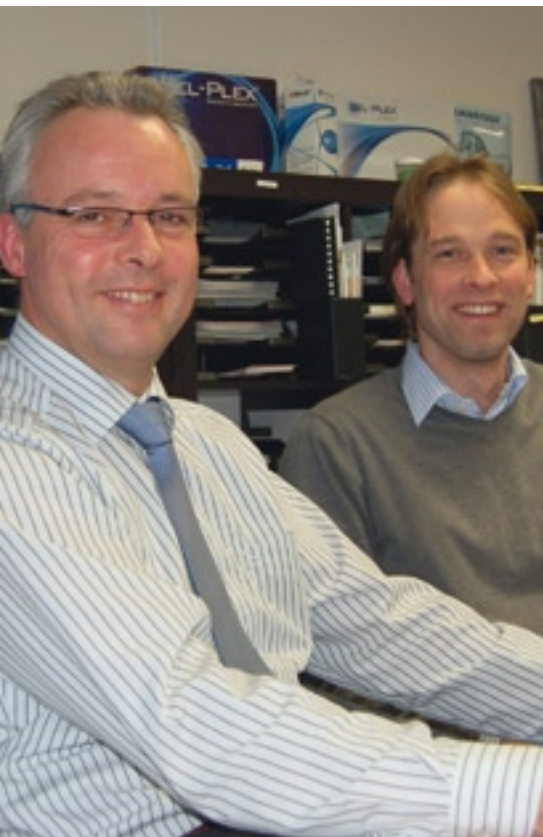
Alltech ontwikkelt voersupplementen. Met name de supplementen die de pens- en darmgezondheid van landbouwhuisdieren bevorderen, hebben de aandacht. Het bedrijf investeert veel geld in onderzoek naar nieuwe technologie en toepassingen, in 2010 gaat het om 25 miljoen dollar. In Nederland draaien bijvoorbeeld de faculteit Diergeneeskunde en Wageningen Universiteit geregeld mee in de onderzoeksprogramma's. Alltech is actief in 120 landen. De redactie wilde weten welke bijdrage 'het voer' kan leveren aan de vermindering van het diergeneesmiddelenverbruik. En dus aan de gezondheid van het dier. Dat daar goede mogelijkheden liggen, staat voor Wim Beeks buiten kijf.

Wat vindt u van de gemiddelde kwaliteit van de Nederlandse veevoerders?

“Nederland heeft de afgelopen veertig jaar heel veel aandacht besteed aan het vaststellen van de voederwaarde van grondstoffen, de benutting door het dier en de optimalisatie van diervoeders, en loopt daarmee voorop in de wereld. Nergens wordt zo efficiënt gevoerd als in ons land. In het streven naar 'efficiënt voeren' ligt de focus op energie, eiwit en kostprijs. Ook de fokkerij heeft grote progressie gemaakt. De houderijen beschikken tegenwoordig over landbouwhuisdieren met een enorme genetische potentie. Wij constateren nu echter dat onze voedersamenstelling niet meer altijd naadloos aansluit bij de behoeften van het dier van vandaag.”

FOTO: TWAN WIJERMANS

Wim Beeks (directeur Nederland) en zijn collega Frederik van Essen (dierenarts, rechts op de foto).

zoek waarop de normen zijn gebaseerd; veel normen zijn gebaseerd op sterk verouderde onderzoeksgegevens. Het onderzoek stamt veelal uit de jaren zestig tot tachtig. Ook wordt gewerkt met aannames. Bijvoorbeeld: eind jaren zestig werd begonnen met het toevoegen van kopersulfaat aan voeders om gebreksverschijnselen te voorkomen. Er werd een ruime hoeveelheid genomen, want het product kostte niks en overdaad schaadde het dier niet, zo dacht men. Sindsdien wordt het standaard toegepast, zonder dat iemand zich de vraag stelt of de kwaliteit van het product en de hoeveelheid die we voeren nog wel past bij de werkelijke behoefte van het moderne dier. Wij beschikken nu over een heel ander dier dan twintig jaar geleden. Het onderzoek naar sporenelementen moet geactualiseerd worden. Zowel vanuit diergezondheid en productie-efficiëntie als milieubelasting is dit geen duurzame strategie. Overdaad schaadt nu dus wel.”

dat we de huidige hoeveelheid anorganische sporenelementen in het voer (100 procent) kunnen vervangen door 20 procent organische sporenelementen. Hierbij bleven de technische prestaties en diergezondheid gelijk, maar de excretie via mest verminderde met soms wel de helft.”

Alltech investeert in de ontwikkeling van organische sporenelementen vanwege de milieubelasting. Worden de diervoeders daardoor niet te duur?

“De kosten voor onderzoek en ontwikkeling moeten inderdaad worden terugverdiend. Organische sporenelementen zijn daardoor duurder. Maar je moet die kosten wel in verhouding zien. Per 100 kilo voer zijn maar heel weinig sporenelementen nodig. Sporenelementen bepalen dus maar voor een heel klein deel de uiteindelijke kostprijs van het voer. Bovendien heb je van de organische (natuurlijke) vorm ook nog eens veel minder nodig dan van de anorganische vorm. Per saldo ontlopen de kosten van anorganische en organische

‘Voernormen voor koper, zink, mangaan en ijzer actualiseren’

Waarop baseert u dat het voer niet meer volledig aansluit bij het efficiënte landbouwhuisdier van vandaag?

“Door het hoge prestatieniveau en de productie-efficiëntie op de houderijen, is de pensgezondheid (koeien) en de darmgezondheid (varkens en kippen) de beperkende factor geworden. Wij zien bijvoorbeeld veel verteringsproblemen bij allerlei groepen landbouwhuisdieren. Er is geen land in de wereld waar zoveel koppelbehandelingen met antibiotica plaatsvinden als in Nederland. In het buitenland is het probleem minder groot doordat de dieren er gemiddeld minder efficiënt produceren en er meer natuurlijke voedermiddelen worden gebruikt.”

Passen de voedernormen die wij in Nederland hanteren dan nog wel bij de huidige generatie vee?

“Op het gebied van sporenelementen (koper, zink, mangaan, ijzer) kun je daar inderdaad de nodige vraagtekens bij zetten. Zeker als je kijkt naar het onder-

Alltech is voorstander van organische sporenelementen, waarom?

“Het is bekend dat de anorganische sporenelementen (sulfaten en oxiden van koper, zink, ijzer, mangaan) in het dier een antagonistische werking hebben. Antagonistische werking betekent dat als het dier te veel koper binnenkrijgt (via voer, maar ook via drinkwater), de absorptie van zink vermindert en andersom. De vrije positief geladen metaalionen die uit anorganisch zout vrijkomen in de darm, kunnen binden aan andere nutriënten en daarmee de efficiëntie van het voer verminderen. Zo heeft te veel koper een negatief effect op de werking van fytase. Top-presterende dieren hebben geen behoefte aan ‘meer anorganisch’ maar aan ‘minder’ van een beter benutbare vorm, zoals organische sporenelementen. Deze natuurlijke vorm is beter beschikbaar, wordt beter benut en veroorzaakt geen antagonistische effecten. Dat blijkt bijvoorbeeld uit onze proeven. Bij vleeskuikens hebben we aangetoond

sporenelementen elkaar niet zoveel, als je ze berekent per 100 kilo voer.”

Wat moet er gebeuren om tot minder verteringsproblemen bij landbouwhuisdieren te komen?

“Als er een verteringsprobleem ontstaat, ziet de veehouder dit vaak als een diergezondheidsprobleem en raadpleegt hij de dierenarts. Wij zijn van mening dat dierenartsen vanuit de preventieve gezondheidszorg meer invloed zouden moeten uitoefenen op de samenstelling van het voer. Zij zijn in staat om de relatie tussen voer en diergezondheid op het bedrijf te leggen. De voeradviseur zou intensiever moeten overleggen met de dierenarts. De samenwerking tussen voerleveranciers en dierenartsen begint langzaam vorm te krijgen, voerbedrijven nemen steeds vaker een dierenarts in dienst. Toch moet het nog veel meer worden, vooral op bedrijfsniveau. Voer en diergezondheid kun je niet meer los van elkaar zien. \$